

Спеціалізований митний семінар — не тільки майданчик підвищення кваліфікації, але й унікальна професійна платформа для спілкування митників та правовласників

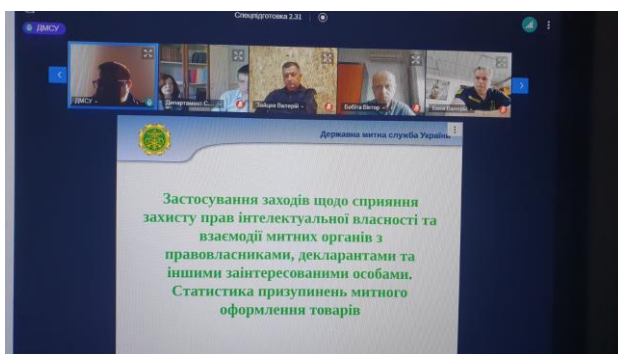
Департамент спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Держмитслужби 7-8 листопада 2023 року провів в режимі відео-конференції спеціалізований захід для посадових осіб управлінь, відділів (секторів) забезпечення митного контролю та оформлення, управлінь, відділів (секторів) боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, митних постів митниць, за тематикою: «Інтелектуальна власність: боротьба з контрафактними товарами».

Спікерами заходу виступили представники Державної митної служби України: від Департаменту нетарифного регулювання – Олексій Гащицький, від Департаменту спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення – Павло Білецький, від Департаменту профілювання митних ризиків – Тігран Юзбашян, від Одеської митниці – Артем Тищенко, від Львівської митниці – Тарас Гарасим, а також представники правовласників, зокрема від патентно-правової фірми «Пахаренко і партнери» – Аліна Гончаренко та Євгеній Компанець.

На обговорення були винесені питання: визначення ефективності роботи митного органу у напрямку захисту прав інтелектуальної власності (ІВ); перспективи внесення змін у законодавство у сфері захисту прав ІВ; особливості застосування системи управління ризиками для виявлення товарів, які підозрюються у порушенні права ІВ; розглянуті практичні випадки застосування заходів сприяння захисту прав ІВ та процедури знищення контрафактних товарів; презентовані візуальні ознаки визначення оригінальності товарів та методи ідентифікації наявності об'єкта права ІВ в товарах певних компаній-правовласників.

Результати діяльності митниць у напрямку захисту прав ІВ у 2023 році

Олексій Гащицький повідомив, що у 2023 році: відбулося 304 випадки призупинень митного оформлення товарів за підозрою у порушенні прав ІВ товарів, із яких більше 100 випадків завершилися знищенням контрафактної продукції, серед яких 62 знищення товарів відповідно до статті 401 МКУ та 49 знищень невеликих партій товарів відповідно до статті 401-1 МКУ; складено 13 протоколів за 476 статтею МКУ, 2 випадки перемаркування товарів при призупиненнях за географічним зазначенням коньяк.

Олексій Гащицький підкреслив, що результати діяльності досить «нецікаві», хоча й кращі ніж у 2017-2018 роках, тому що для деяких митників ІВ залишається поза їх увагою. На постійній основі застосовують заходи Київська, Одеська, Львівська митниці, окремі результати є у Волинської та Закарпатської митниць. А наприклад у Чернівецької митниці було 400 спрацювань ризиків, а результатів нуль.

Ефективність роботи митного органу у напрямку захисту прав ІВ

Деталізацію нового розрахунку KPI за напрямком захист прав ІВ у відповідності до Наказу Держмитслужби від 1.09.2023 №451 «Про оцінювання ефективності виконання завдань та функцій митницями», який набув чинності 1.10.2023 року, висвітлив у своїй презентації **Павло Білецький**, який навів загальну формулу розрахунку KPI ірр, яка складається із базових показників, додаткових, ініціативних та від'ємних, розкрив сутність кожного із показників формули KPI ірр, нагадав про

періодичність подання результатів та надав учасникам поради, як досягти встановлених цільових значень для кожної групи регіональних митниць.

Цільове значення	Оцінка	Кількість балів (перша група митниць)	Кількість балів (друга група митниць)	Перша група митниць: Київська, Одеська, Львівська, Волинська, Чернівецька, Закарпатська
	«відмінно»	більше 100	Більше 50	
	«добре»	70-100	30-50	
	«задовільно»	40-70	10-30	
	«незадовільно»	менше 40 або від'ємне значення	менше 10 або від'ємне значення	Друга група митниць: Дніпровська, Харківська, Вінницька, Донецька, Енергетична, Житомирська, Запорізька, Івано-Франківська, Кропивницька, Луганська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Митниця в Херсонській області, Автономній Республіці Крим і м. Севастополь, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська
Періодичність контролю	Щокварталу, оцінюванню підлягають також результати роботи за півріччя, три квартали та рік			

У кінці свого виступу Павло Білецький підкреслив, що відповідальність, передбачена чинним митним законодавством, за досягнення цільових значень показників KPI ірг покладена на керівників митниць, які повинні забезпечити вжиття вичерпних заходів для досягнення митницями встановлених значень.

Про особливості застосування системи управління ризиками для виявлення товарів, які підозрюються у порушенні права ІВ розповів представник Департаменту профілювання митних ризиків **Тігран Юзбашян** на реальних прикладах.

Щодо важливості захисту прав ІВ на митному кордоні

«Діяльність щодо сприяння захисту прав ІВ є однією із основних функцій української митниці при вступі в ЕС», наголосив **Олексій Гащицький** у ході двогодинного спілкування та підкреслив, що заходи із ІВ прямих платежів до бюджету не принесуть, але здобутки митниці щодо захисту прав ІВ можуть бути саме тими значними здобутками, які може запропонувати українська митниця при вступі України в ЕС, оскільки захист прав ІВ є однією із основних функцій митниці, та окрім того найкращий і найдешевший метод виявлення і вилучення контрафакту — вилучення його із обігу саме на митниці, а не пошук його потім на внутрішньому ринку. Саме тому Олексій Гащицький закликав присутніх митників регіональних митниць активізувати свою діяльність і до кінця року показати результати більші ніж «нуль».

Як справляються з викликами воєнного часу регіональні митниці

Другий день заходу розпочався виступом **Артема Тищенко**, який акцентував увагу присутніх на складному періоді, пов'язаному із новою логікою ввезення товару і тими викликами, з якими стикається митниця. Зокрема, пан Тищенко зазначив, що в зоні відповідальності Одеської митниці в воєнні роки зменшився обсяг операцій, бо митна інфраструктура частково знищена, змінились логістичні ланцюги, змінилась номенклатура товарів, змінилось навантаження на пункти пропуску і підрозділи митного оформлення. Однак, не дивлячись на всі ці наслідки війни, діяльність в напрямку захисту прав ІВ проводиться і результати, хоча і менші ніж до війни, але є. Спеціалізований підрозділ щодо сприяння захисту прав ІВ Одеської митниці намагається відповідати на нові виклики та надавати належні послуги правовласникам у сприянні захисту прав ІВ.

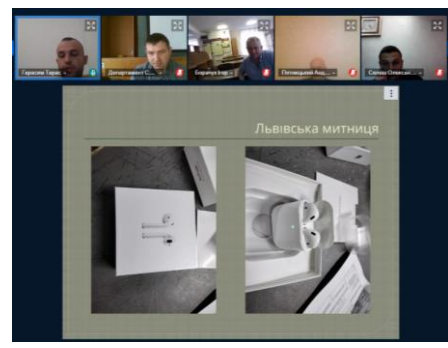
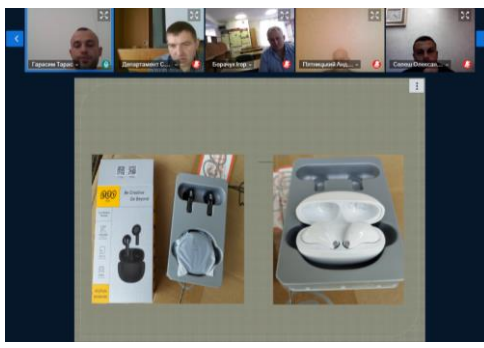
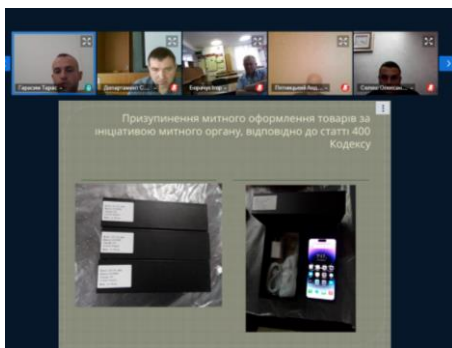
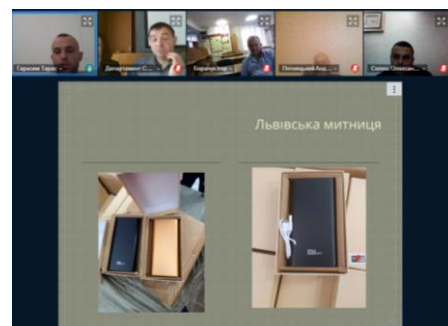
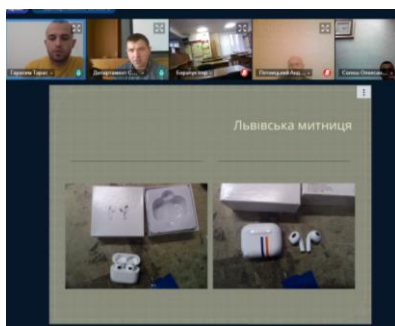
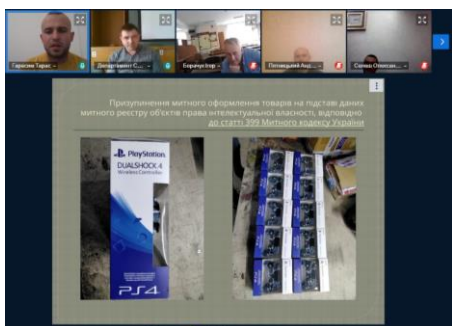
ОДЕСЬКА МИТНИЦЯ

- Зменшився Обсяг Операцій**
Морські порти працюють лише на забезпечення функціонування «Зернового коридору», автомобільні пункти пропуску мають обмежену пропускну здатність
- Знищення Митної Інфраструктури**
Пункти пропуску та митні термінали потерпають від ворожих атак
- Змінились Логістичні Ланцюжки**
Товари постачаються по доступних шляхах, що раніше вважались недоцільними та економічно не вигідними
- Змінилась Номенклатури Товарів**
відбулись зміни щодо товарів які ввозяться за зовнішньоекономічними контрактами
- Змінився Розподіл Навантаження**
Змінилось навантаження (розподіл) на пункти пропуску та підрозділи митного оформлення

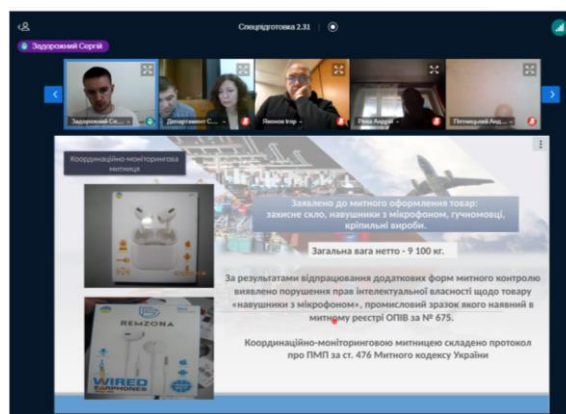
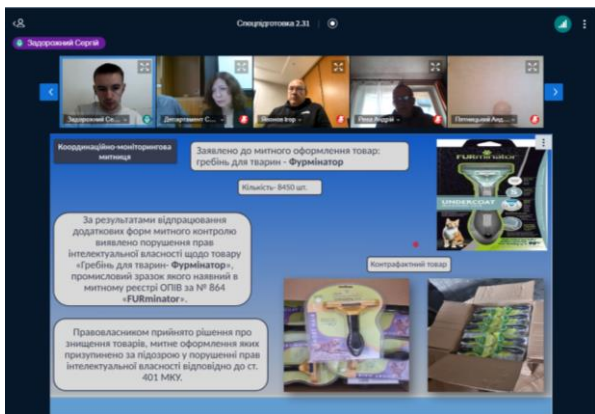
Однак тяжкі часи створюють і цікаві практичні випадки, тому презентуючи цьогорічні приклади застосування заходів сприяння захисту прав ІВ, Артем Тищенко навів нетривіальний випадок з ввезенням контрафактних товарів фізичними особами, що подорожували автобусом. Громадяни, які відгукнулись на оголошення шахраїв в соцмережах про можливість безкоштовної подорожі до Стамбулу та заробітку 100\$ за ввезення підробок, були успішно зупинені на пункті пропуску і притягнуті до відповідальності, а контрафакт конфіскований та знищений.

Тарас Гарасим продемонстрував учасникам заходу цікаві приклади призупинення митного оформлення товарів на підставі даних митного реєстру об'єктів права ІВ відповідно до статті 399 МКУ, призупинення митного оформлення товарів за ініціативою митного органу відповідно до статті 400 МКУ, призупинення митного оформлення та знищення невеликих партій товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях відповідно до статті 401-1 МКУ.

Представник Координаційно-моніторингової митниці **Сергій Задорожний** ознайомив учасників семінару із деталями масштабних випадків призупинень митного оформлення товарів.

Як стимулювати діяльність із застосування заходів сприяння прав ІВ та підвищити їх ефективність

Відповідаючи на питання модератора Павла Білецького, як стимулювати діяльність із застосування заходів сприяння прав ІВ та їх ефективність, **Артем Тищенко** запропонував провести подібні спеціалізовані семінари та запросити до участі в них представників спеціалізованих підрозділів щодо сприяння захисту прав ІВ, підрозділів боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, юридичних підрозділів Держмитслужби, де разом із правовласниками, обговорити шляхи посилення правової позиції митних органів в адміністративних та господарських справах. **Ганна Торжинська** із Одеської митниці продовжила думку колеги і відмітила, що наразі, своєчасним було б також проведення відповідного заходу із представниками системи охорони прав ІВ для презентації останніх змін в спеціальному законодавстві з охорони об'єктів прав ІВ в контексті впровадження змін й адаптації роботи митниць України у відповідності з вимогами ЄС. Підтримуючи колег інші митники також пропонували організувати подібні заходи, в тому числі і для керівників митниць, щоб зосередити їх увагу на важливості захисту прав ІВ в контексті вступу України до Євросоюзу та підняти цінність діяльності митниці в напрямку захисту прав ІВ на новий рівень.

Виступи правовласників

У перший день семінару про принципи та механізми визначення оригінальності товарів The LEGO Group розповідав **Максим Медвідь**, виступ якого викликав багато додаткових практичних питань у присутніх митників.

У другий день семінару від імені компанії Пахаренко і партнери виступала **Аліна Гончаренко**, яка розповіла митникам про візуальні ознаки визначення оригінальності товарів та методів ідентифікації наявності об'єкта права ІВ в таких товарах під ТМ GUCCI, CANON, HUGO BOSS. Аліна Гончаренко щиро подякувала присутнім на заході митникам, особливо представникам Київської, Одеської, Львівської митниць за їх професіоналізм та співпрацю щодо захисту прав ІВ.

Жваве обговорення присутніх викликав виступ **Євгенія Компанця**, присвячений правозастосуванню як результату ефективної взаємодії митниці, правовласника та державної виконавчої служби, який поділився досвідом компанії у захисті інтересів правовласників на митному кордоні та в судах. Основним був приклад судового розгляду однієї адміністративної справи, яку ініціювала та супроводжувала Львівська митниця. Справа розглядалась у двох судових інстанціях, які погодилися з експертним висновком по схожості об'єктів ІВ, які охороняються в Україні і містились на призупинених митницею товарах. Суди погодилися з аргументом представника правовласника про порушення імпортером порядку відбору зразків, що потягло за собою недопустимість альтернативного експертного висновку. В результаті апеляційний суд залишив в силі рішення про визнання винною особи у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ст.476 МКУ, накладення штрафу (в дохід держави) з конфіскацією і знищенням контрафактної продукції. Наприкінці презентації Євгеній Компанець наголосив, що на відміну від попередніх років, в 2023 році відділи примусового виконання рішень управлінь забезпечення примусового виконання рішень у Львівській та Одеській області Західного і Південного міжрегіонального управлінь Міністерства юстиції України залучали представника правовласника на засідання комісій щодо вирішення питання з конфіскованими судами товарами і приймали рішення щодо їх знищення. Особливу увагу присутніх адвокат сконцентрував на тому факті, що без представника правовласника та без ефективної взаємодії з ним з боку митниці і Державної виконавчої служби неможливо досягти позитивних результатів у справах про порушення прав ІВ на митному кордоні.

Зміни до МКУ, які очікують правовласників

Зміни до МКУ найближчим часом анонсував на заході Олексій Гащицький, зазначивши, що вони передбачені Постановою КМУ від 4 березня 2023 року №220 «Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки» відповідно до якої:

- 1) визначено достатність висновку правовласника для підтвердження порушення прав інтелектуальної власності та складення протоколу про порушення митних правил, пов'язаних з переміщенням товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності;
- 2) поширено застосування заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності на випадки виявлення товарів, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності, та переміщуються поза митним контролем, з приховуванням від митного контролю, шляхом недекларування тощо;
- 3) посилено адміністративну відповідальність за переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності;
- 4) включено правовласника до переліку осіб, які беруть участь у провадженні у справах про порушення митних правил за ст. 476 Митного кодексу України.

Окрім того Олексій зазначив, що визначення поняття правовласника також буде змінено і з нього буде виключено особу, яка діє від імені правовласника в межах наданих повноважень, в таких випадках митниця буде звертатись безпосередньо до правовласників, щоб "хвіст не вертів собакою", а якщо правовласник відповість, що у нього є уповноважений представник, тоді митниця у майбутньому буде спілкуватись із ним. Згадав ще поняття держателя рішення, яке є в Регламенті ЄС № 608/2013 і ним, зокрема, може бути і представник, однак не уточнив чи буде таке поняття передбачено в змінах до МКУ.

Фахівець зазначив, що зміни, пов'язані із ІВ містяться в загальному проекті Мінфіну про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу ЄС і вже розіслані на органи влади на погодження, після чого підуть на Кабінет Міністрів України та Верховну Раду України.

Епілог

Патентно-правова фірма «Пахаренко і партнери» вдячна Мінфіну за врахування в майбутніх змінах до МКУ раніше підготовлених нами пропозицій, які знайшли своє відображення в нормах Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Однак вимушені виказати своє

занепокоєння з приводу пропозиції виключення представників правовласників із об'єму поняття МКУ. Така пропозиція ніколи не подавалась професійною спільнотою і не могла бути подана з огляду на важливу роль, яку відіграють представники правовласників при захисті інтересів своїх клієнтів на митниці та в судах. Професійна спільнота впевнена, що ефективний захист прав ІВ неможливий без участі осіб, які діють від імені правовласника в межах наданих повноважень. Тому звертаємось до представників Мінфіну, Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України не допустити погіршення умов захисту прав ІВ на шляху до євроінтеграції нашої держави і залишити чинним визначення поняття правовласник в діючому МКУ.

8 листопада Європейська Комісія рекомендувала Раді ЄС розпочати переговори про вступ України до Євросоюзу. Як відомо окрема глава у Звіті Єврокомісії (Ukraine 2023 Report) присвячена ІВ, де зокрема зазначено, що законодавство України про захист прав ІВ загалом відповідає EU acquis. Однак залишаються недоліки у боротьбі з піратством та контрафактною продукцією, оскільки Україна є одним із чотирьох основних транзитних пунктів для поставок контрафактної продукції до ЄС. Саме тому проведення подібних заходів має надзвичайно важливе значення для досягнення поставлених Єврокомісією перед нашою державою цілей.

Патентно-правова фірма «Пахаренко і партнери», як юридичний представник з питань захисту прав ІВ на території України низки компаній-правовласників (власників світових брендів) висловлює щире подяку колективу Департаменту спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення Держмитслужби (ДСПКЗ) за запрошення до участі та професійну організацію заходу.

Враховуючи, що сьогодні відсутні інші майданчики для спілкування митників та представників зацікавленої громадськості, ми повністю підтримуємо пропозиції озвучені митниками на семінарі щодо доцільності подальшої організації подібних заходів із розширенням цільової аудиторії, зокрема включенням до неї керівників митниць, представників спеціалізованих підрозділів щодо сприяння захисту прав ІВ, підрозділів боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, юридичних підрозділів Держмитслужби, представників системи охорони прав ІВ, широкого кола правовласників і готові брати участь в їх організації та роботі.